

LÓRÁNT

CIMBORA

ROMÁNIA ÉS AZ UTÓDALLA-
MOK EGYETLEN MAGYARNYELVŰ
KÉPES HETI GYERMEKLAPJA

FŐSZERKESZTŐ:

Benedek Elek

HONIG & MAYER OMNY

5. évf.
37. sz. 1926.
XII. 12.

A fülemile.

Irta: BENEDEK ELEK.

Tolla egyszerű, hangja gyönyörű
Fülemilének.
Mint az ő éneke, nincs több olyan
Szép madárének.

Lám, a pávának tolla milyen szép!
Szemkápráztató.
Hanem a hangja — ó, jaj a hangja! —
Az irtóztató.

Tanulság ebből, hogy külsejéből
Embert ne ítélj.
Ami belül van, abból tudod meg,
Hogy kiki mit ér.

Helikoni ünnepek hajdan és most

Irta: SZENTIMREI JERŐ.
II. A vécsi Helikon.

Százkilenc esztendővel ezelőtt — mint előző cikkemben olvashattátok — szükséges és hasznos találkozási alkalmakat hozott létre az akkori magyar írók között Keszthely nagyemlékű grófja, de az százkilenc évvel ezelőtt volt. Mi értelme azomban ma a helikoni ünnepeknek, mikor órák alatt gőzvasut röpit egyik városból a másikba? Ma már minden huszadik ember autón szaladgál és minden századik — röpül. Ha találkozni akarnak az írók, miért nem gyűlnek össze Kolozsváron a klubjukban, vagy a törzskávéházukban? Miért kell nagy céccóval helikoni összejöveteleket rendezniök egy ódon marosmenti kastélyban, melyet az ősök egy ezerkétszáz lelket számláló, istenhátamögötti faluba építettek. Hiszen, Kolozsvár, vagy akár Marosvásárhely mégis csak inkább központ, mint Marosvécs. (Hallottad azelőtt hírét-nevét egyáltalán ennek a falunak?)

Az élet, ha nem is szóról-szóra azonosan, de éppen elég gyakran megismétli önmagát. Akár hiszitek, akár nem, irodalmi viszonyok tekintetében sok hasonlóság van a mai Erdély és a százkilenc év előtti Magyarország között. Akkor izesztendős kényszerű hallgatás után kellett ébreszteni a magyarságot abból a közönyös álomból, mely mögé a kalapos király rendeletei miatt

huzódott. Ma, a nagy világlátás után, hasonló, de százsorozott nehézségekkel találkozó feladata van a magyar tollnak Erdélyben. A rettenetes csüggedés, a nagy levertség itt-ott még ma is ur a lelkek fölött s a csüggedéstől, a levertségtől már csak egy rövid lépés a mindenre váltatvonító **nemtörődömség**

„El még nemzetem Istene” énekelte a nagy Berzsenyi a százkilenc év előtti csüggedőknek.

„Itt élsz Erdélyben, elveszítetted-e?” — kérdezte a mai költő, a legnagyobb levertség közepe.

Lássátok, ez a költő feladata ma is, mint volt minden időben. Ez volt a próféták korában és ez lesz időtlen idők mulva is: ébren tartani a népben a gyönyörűséges szép élet utáni vágyat, kész-tartani és megédzeni a nép lelkét minden nyomorúság és veszedelem ellen. Előttük járni, mint élő fáklya az éjszaka sötétjében még akkor is, ha ő maga tövig ég a szakadatlan lobogásban.

A mai erdélyi költők is, mint Kazinczy korában, szerteszórtan élnek, nagyvárosban, kisvárosban, erdővidéki székely falucskában. És mind nagyon, nagyon elfoglalt emberek. A megfogyatkozott magyarság lélekszáma Erdélyben alig haladja meg a másfél milliót. Ennek az aránylag még mindig nagy tömegnek — hinné-

tek-e? — alig ötszázaléka olvas rendszeren. És éppen ez az ötszázalék szegény, nagyon szegény, mert a jóra, szépre, igazra szomjas emberek rendszerint anyagiakban nagyon szegények. A többi kilencvenöt százalék pedig még nem érdet annak a komoly igazságnak tudatára, hogy Erdélyben a magyar írást olvasni kinek-kinek önmaga iránti kötelessége. Ezért az írók Erdélyben nagyon szegények és itt megjelenő írói munkásságuk után még száraz kenyérrelvált is alig szerezhetnének. Kénytelenek valamennyien más, kenyéradó foglalkozást is űzni, hogy magukat és övéiket eltarthassák. Igen sokan közülük újságírók, mások tanáreberek, sőt nemritkán kereskedők is. Ez a sokféle foglalatosság azután annyira leköti őket, hogy bizony az egy városban élők is heteken át nem látják egymást.

Látjátok? Gőzvasút, autó, repülőgép idejében talán még százszoronta nagyobb szükség van találkozó alkalmakra, csak egy-két napra bár, amikor kiki felszabadítja magát a napi munka örlő robotja alól és sietve siet, hogy kezet szoríthasson más városban lakó, réglátott vagy sohasem látott barátjával. Ez a testvéri kézszorításra sietés, ez a helikoni ünnep mai jelentősége. S hogy ezt olyan keretek közt rendezték, amiről mindenkinek tudomást kellett vennie, az sem róható fel nekik bűnül. A parlamentekben mennyi sok szalmát csépelnek s az erről szóló híreket minden nap beteszik az újságba. Hát ha egyszer egy esztendőben, három napra összeül valahol huszonegynéhány magyar író, annak nincs országgraszoló fontossága? Meglátjátok, hogy mennyire van. Elmondom alább.

Hol van Marosvécs?

Székelykocsárdtól fut be a vonat a termékeny, tágas Marosvölgybe. Sárgállik a kalász a völgyfenéken s a Maros felé ereszkedő lankákon, aztán egyszerre haragoszöld cukorrépa ültetvények következnek. Közeledik Marosvásárhely: az ottani nagy cukorgyárnak termelik ezt a teménytelen répát. Innen északkeletnek könyöklük az egyre keskenyedő Maros-szallag. Futunk, futunk a görgényi hegyek közé. Az a dombon épült, sok gyárkéményű város Szászrégen, innen felfelé kezdődik az őserdők hazája; a Görgényi havasok, a Kelemenhavas és feljebb a Gyergyói havasok már sokhelyütt szomorúan letarolt hatalmas gerincei. Régenen túl, a folyó jobboldalán előreugrik a hegy, mintha be akarja könyökölni a folyóba. Erre az előreugró pár-

kányra épült valamikor a XV. században a Kemények vécsi négytornyos vára.

A völgyben tovaafutó vonat utasai szemének feledhetetlen látvány a zöldbeborult hegyről kiszögellő zömök, öreg vár. Megérzi még az is, akinek nincs sok járatossága haditudományokban, hogy ezt a ma már jelentéktelen erősséget nem mulató kastélynak emelték a régiek. Uralodik ma is mértföldeken keresztül az északra egészen összeszűkülő Marosvölgy fölött. Jaj lehetett valamikor tatárnak, töröknek, ha Gyergyó felől idáig valahogy átvágtá magát. Szakállas öregágyuk üdvözölték, de nem volt benne köszönet. Még ma is épek a vár falán a bástyák között közlekedő fegyvertornác sulyos kőpillérei, amelyek emeletmagasan, megrakva hadinéppel, bizony félelmetesek lehettek minden ostromlónak. A bástyákon vigyázó ablakoeskák a strázsának szolgáltak s még ott van az árok felett a felvonóhid nyoma is. Mintha a XX. századból álmodban a középkorba tennél kurta sétát.

A vár régi urai

Régésrégen, sok évszázad óta, a Kemény család ez a hely, várostól és körülfekvő rengeteg dominiumostól. Az ősrégi báró Kemény családnak két ága él Erdélyben s aki kiszármazott, az is egyik, vagy másik erdélyi ágból származott ki. Az anyagi javakban szegényebbik ág, a pusztakamarási, szellemiekben mutathat fel olyan halhatatlan vagyont, mellyel a másik nem dicsekedhetik. A pusztakamarási Kemények adták a magyarságnak és a világirodalomnak Kemény Zsigmond bárót, a mindmáig legnagyobb magyar regényírót. Ma is ott nyugszik Zsigmond báró a kamarási szomorufüzek alatt s féltő kegyelet gondozza sírhelyét.

A vécsi ág vitézkedésben tett tul a másikon. Ebből eredett ama Simon, aki ruhát cserélve, megmentette Hunyadi János életét. Ez adta Erdélynek Jánost, a rövid ideig volt fejedelmet, aki a maga korának egyik legszebb hadvezéri lángelméje volt, s ha nem üldözi balsors, lehetett volna Erdély egyik legkiválóbb fejedelme. A vécsi bárói családban, e két nagynevű előd tiszteletére, századokon át Simon és János névre keresztelték felváltva az újszülött fiukat. Innen a vén vár mai, gyermekifju urának is a neve János, vagy mint a vécsi nép mondja: Jánoska báró.

A szegény vár új gazdája

Hatalmas nagy birtok tartozott még tíz esztendővel ezelőtt is a vécsi várhoz, Ezer és ezer

holdak, egy egész majorátus. E sok ezer hold utolsó gazdája Kemény Ákos báró, egykori kisküküllői főispán volt, aki megérte a világváltozást és vele a birtokosztó földreformot. A sok ezer hold szántóból ma összesen 180 hold tartozik a várhoz, az erdőekben még most is folyik a kisajátítás, nem lehet tudni, mennyi marad meg belőlük? Ami megmarad, az is hozzáférhetetlen helyen, vagy letarolt állapotban jut vissza az ifju báró kezére. Szegény lett a vár, régi nagy gazdagságához képest, de gazdag lett mégis, mert falai között urrá lett az ifjuság és a szeretet

Furcsa történet a Jánoska báróé, aki aligha álmodta, hogy valaha Helikont rendez Vécsen. Édesapja a múlt század végén szegényen vándorolt ki Amerikába, ott is nősült meg és ott született amerikai anyától, első két kis gyermeke, Jánoska, a fiu, és Berry, a leány. Angolul dalolt a dajka Jánoska báró bölcsője felett, Amerika földjén tette első tipegő lépéseit. De, jószerecsére még iskolás kora előtt hazakerült kis hugával Erdélybe.

Édesapját igen korán elvesztette, de édesanyja hamar beleélte magát az erdélyi levegőbe. Fiát a kolozsvári református kollégiumban már teljesen erdélyi és magyar szellemben neveltette. A nyolcadikba az unitáriusokhoz került Jánoska báró, s mintha ma is látnám, egy estélyen az emelvényről olvasott fel néhány kedves verset a közönségnek. Már akkor hallottam, hogy verseskönyve is jelent meg s örömmel gondoltam rá, hogy ime a Kemény familia újra költővel akarja megajándékozni nemzetét.

Aztán külső országokra ment az ifju báró. Bejárta az egész művelt nyugatot, nyelveket tanult, látott, tapasztalt. És csaknem gyermeklejjel, tavalyelőtt asszonyt hozott Erdélybe a ködös Angliából. Az ember azt hinné, hogy anyja révén angol eredete készítette házasságra, de annál kedvesebb meglepetés volt hallani, hogy a kis angol bárónő már szép kiejtéssel beszéli a mi nyelvünket s legjobban szereti a magyar virágot, a piros muskátlit. A fiatal házaspár elfoglalta az örökségképpen rájukmaradt vécsi várat és azóta megifjult a világ képe is Vécs körül. A báró mindég otthon van a nép számára. Segíti az egyházat, az iskolát, maga tart előadást a lelkeseknek a nép iránti kötelességeikről. S hogy be is bizonyítsa, mennyire igazán népének akarja szentelni magát, beiratkozott a kolozsvári ref. teológiára, hogy ennek elvégzése után igazi atyja, lelkipásztora lehessen faluja népének.

Jánoska báró példát mutat

Forradalmak és világváltozások után Erdélyben a főurak meglehetősen visszahúzódtak megmaradt kastélyaik falai mögé. Hajdan a kolozsvári magyar színház erdélyi főurak lelkes közadakozásából épült, ma alig látni néhanap utódaikat egy-egy színházi előadáson. Irodalmi, művészeteket, tudományt századokon át a Bethlenek, Telekiek, Kunok, Bánffyak, Kemények ápoltak és táplálták Erdélyben, akiket mindig példaképpen volt szokás emlegetni a náluk jóval tehetősebb, de fukarabb magyarországi magnások előtt. Igaz, hogy a vagyonuk megcsappant, de manapság az erdélyi főurról szóló legendák is elhallgattak. Bánffy Ferenc báró adományát Erdély történetének megírására fehér hollóként emlegették.

Kemény János báró, vállán alig huszonnégy esztendő könnyű terhével, ime most példát mutatott. Háborújárt ősi várát kitataroztatta és azután első gondja volt meghívni Erdély íróit: jöjjetek, tekintse mindegyikötök otthonául ezt a helyet, mert ma az irodalomnak nincs otthona Erdélyben. Huszonnégy vendéget három napig ellátni nem csekélység és Jánoska báró ezt minden évben megakarja ismételni. Sőt jövőre több vendéget vár, mert addig új szobákat is berendezhet vendégfogadásra. És tetejébe évente 50 ezer lejt ajánl fel egy fiatal írónak, hogy magát külföldi tanulmányuton továbbképezhesse.

Ez a vécsi Helikon második nagy jelentősége, amit érdemes feljegyezni és érdemes bezárnunk a ti gyermekszívetekbe is. A Jánoska báró példájával talán-talán új hajnal virrad az Erdélyben nagyon nehéz gondok között vergődő irodalomra és művészetekre is.

Mi történt a vécsi Helikonon?

Nagy, árnyas parkja van a vécsi vén várnak, öreg tölgyekkel és sok-sok nyíló virággal. Öreg tölgyek alatt, virágágyak között, három napon át tanácskozott husz magyar író, miként lehetne az irodalmat, a színházat szebbé, jobbá, bőségebbé, gazdagabbá tenni. Este aztán kiült az egész társaság a vár elé, a „szakállszáritóra” s régi magyar nóták zengtek a csillagos vécsi ég alatt. Csokonai, Petőfi, Balassa már-már feledésbe ment régi nótái. Aztán öreg székely nóták, melyek ma már csak eldugott falvakban énekel a nép ajkán. A fiatal angol báróné, a báró huga és nénikéje hajnalig is elhallgatták volna. Így ment ez három este egymásután. Harmadik nap délutánján ugyanesak a parkban, a faluból

meghívott vendégek előtt folyt le az irodalmi ünnep, ahol legszebb verseiket, elbeszéléseiket elvásták fel az egybegyűlt írók közül Bartalis János, Bárd Oszkár, Áprily Lajos, Olosz Lajos, Tompa László, Tamási Áron, Tabéry Géza és Moltar Károly. A bevezető verset én olvastam fel. S még az ünnepély előtt, uzsonnaközben, a Jánoska báró ezévi harmincezer lejét Kaesó Sándornak, az Ujság-nál dolgozó jeles fiatal író-

nak szavaztuk meg. A szegény székely fiúnak, könyvecsuklott a szava, a váratlanul ölébe hullt ajándékot alig tudta megköszönni.

Ha még valamit tudni akartok a vécsi Heli konról, azt már — bizonyára el is olvashattátok az újságokból. Amit én feljegyeztem, csak azért jegyeztem fel, mert ez meg a siető napilapokból maradt ki.

(Kolozsvár.)

A régi görög világ tündérei.

Szines, változatos mese-gyűjtemény volt a régi görögök vallása. Isteneik leszálltak a magashól a földre, meg-meglátogatták a halandó embereket, velük örvendeztek, velük busultak. A görög ember magányos sétáján mindig remélhette, hogy valamelyik istenével fog találkozni.

Ha a főistenek ritkábban hagyták is el székhelyüket, a kisebb istenek és halhatatlan lények benépesítették a magányos berkeket, a zugó erdőket, a csörgedező források vagy csendes tavak környékét. Mi angyalokról és ördögökről beszélünk, a görögök képzelete nimfákkal, szatirok-

kal, faunokkal népesítette be a világot. A nimfától, szatiroktól és faunoktól nem félték, mert az erdő, mező és víz istenei nem bántották az embereket: inkább pajkos, tréfás teremtmények voltak, akik megszínesítették, szebbé tették az ember számára a világot. Néha egészen emberformájúnak képelték őket, leggyakrabban azonban csak a felső test volt emberi, az alsó test halformájú volt, vagy kecsketest. Számtalan kép és

szobor örököltette meg őket. Itt, Fábrianné Biczó Ilona művészi rajzán is, muzsikál egy kis, pajkos halhatatlan: szinte sajnáljuk, hogy sipjának hangját mi már képzeletben sem hallhatjuk az erdőben. A régi görög vallás regéi a mi számunkra már csak mesék, szép, szines, örökéletű mesék.

(Budapest.)

L. M.

Illés cica dicsérete.

Irta: R. BERDE MÁRIA.
(Dóczyné Berde Amál rajzával.)

Mári néni:

Ejnye, Illés kis cicám!
Puha ágyban jó biz' ám!
Kázmér-paplan, damaszt-párna
Ki engedte, hogy ott hálj ma?

Illés cica:

Ne haragudj, asszonyom,
Paplant össze nem nyomom.
Párnát össze nem piszkítom,
Mancsom mindig megfiszítom.

Mári néni:

Megbocsátok, kedvesem,
Aludj tehát csendesen.
Én azalatt reggelizem,
Forr is már a teavizem.

Illés cica:

Reggelizel? Az már más!
Rám is rámfér a falás!
Kérek én is jó reggelit,
A sonkának bár a fellit!

Mári néni!

Ej, cicuskám, légy szerény!
Megérdemled? kérdem én,
Damaszt-párna, sonkaszelet?
Fogtál-é hát friss egeret?

Illus cica:

Nézd csak meg a fülemet.
Most behegedi sebemet.
Istállóba, ólba mászom,
Pücegérre ott vadászom!

Mári néni:

Félek, Illés, dicsekszel,
Csak cicákkal verekszel,
Házietőkön korcsomázol,
Szomszéd kandur vérbe mázol!

Illés cica:

Csak mosolygok én ezen,
Igaz ügyben vérezem!
Kérdezd meg a mamikádat:
Csirkét, rucát nevel százat!

Mária néni:

Ez máz igaz. A tavaly
Mind elpusztult, de hamar!
És az idén, nincs egy hija,
Felnő minden kottófia!

Illés cica:

Ki őrzi meg az udvart?
Ki fogja el a tolvajt?
Én vagyok az. Illés-kandur,
Két udvarban híres pandur!

Mári néni:

No ez igaz kis cicám!
Nincs itt patkány, nincs biz' ám!
Megérdemled a jó ágyat,
A sonkának: tátsd ki szádat!

Egyetlen biztos hashajtó, a

PURGO BAYER

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés a törökökről.)

TAMÁS: Sokat gondolkozom mostanában a török birodalomról. Négyszáz esztendővel ezelőtt volt a mohácsi vész. Elpusztult Magyarország és megdőbbszont az egész keresztény világ. Nem tudom megérteni, hogyan lett a török hatalom olyan rövid idő alatt félelmetes hódítóvá. 200 évvel a mohácsi vész előtt alig szerepel, 1526-ban pedig egész Európa retteg tőle. Sokan nem lehetnek, hatalmas birodalmak, művelt népek állták utjukat és ők legázolnak minden népet, elsepernek minden akadályt. Olyanok lehetnek, mint a pogány magyarok. De a kalandozó magyarság is megállott a kerített városok és erős várfalak előtt, sőt rettenetes vereségeket szenvedett külföldön, amikor szembeszállott a rendezett német hadakkal. Nem értem, hogy a török hogyan tudta az akadályokat legyőzni.

APA: Sokáig én se értettem. Ma már tisztán látom az akkori helyzetet. A nekilendülő török hatalom útjában, Ázsiában, bomladozó birodalmak voltak. Az egységes, erős török fajnak mindig nagyobb és nagyobb szerep jutott. A bomladozó birodalmak kormányzói egymás ellen hívták segítségül, trónkövetelők támaszkodtak hadi erejére és diadal esetén meg-megjutalmazták a török fejedelmeket. Ifju, egészséges népek úgy csapkodják a kórhadt, bomladozó birodalmak határait, mint a vad áradat a meggyöngyült föltéseket: a gát itt is, ott is átszakad, a résen benyomul az ellenség és nincs, ami többé feltartóztassa.

TAMÁS: Ezt jól el tudom képzelni. Látom képzeletben a gátat átszakító, félelmetes víztömeget, ahogy elsodorja az akadályokat útjából. De azt is látom, hogy itt-ott dombok emelkednek ki az áradatból. Ezek a dombok megtörik a víz erejét. Helyen domboknak látom a kerített városokat és erős várakat. Jól tudom, hogy Ázsiában, különösen a tengerparti részekben, később aztan Európában erős várak fogadták a benyomuló törököket. Sem a pogány magyarok, sem a tatárok nem bírtak az erős várakkal.

APA: A töröknek sajátos, de nagyon jó módszere volt. Nem ment neki a várfalnak, onnan véres fejjel kergették volna vissza. Tűzzel-vassal elpusztította a környéket. A környék lakói rémülten menekültek a falak mögé. Ezzel

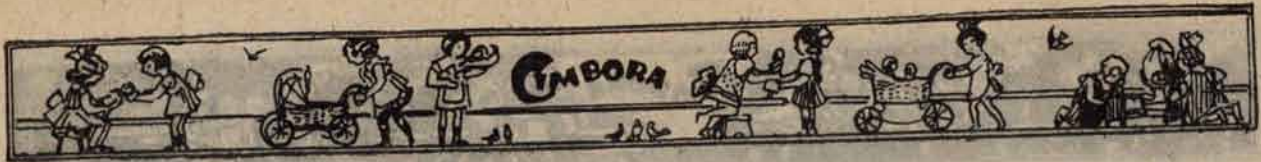
már alá volt írva a vár halálos ítélete. Élelmezni hosszú időn át nem lehetett a tömeget. Ez még a kisebb baj volt. De elképzelted, hogy ez a megriadt, agyonhajszolt tömeg mennyi rónhírt hozott a várba. A katonaság lassankint elvesztette hátországát; rendszeren járvány is ütött ki a rosszul élelmezett, összezsúfolt tömegben. Igazán, nehéz volt a vezér helyzete. Ilyenkor közeledett a török és hosszabb-rövidebb ellenállás után kezébe került a pompásan megépített vár, amelyet ostrommal nem tudott volna elfoglalni.

TAMÁS: A folytonos harcokban meg kellett volna gyöngülnie a töröknek. A diadalok is nagy veszteséggel jártak. Honnan vette a pótlást? Kiket sorozott be az elesettek helyére?

APA: Katonaságának legerősebb része a janicsárság volt. A janicsárokat már gyermekkorukban besorozták és katonáknak nevelték. Gondolj egy olyan szerzetesrendre, mely egész életét a harcnak szenteli. Küzdöttek ezek görög-gel, bolgárral, románnal, olasszal, magyarral, némettel, franciával és Ázsiának számos népével, minden haremmodort megismertek, csak a félelmet nem ismerték. Foglalkozásuk volt a háború. Ez a mozdulatlan, megingathatatlan gyalogság, ez az érefal döntötte el legtöbbször a küzdelmet. A nyugati páncélos lovasság megszokta, hogy a legázolt gyalogság futva menekül előre; a janicsárokat is úgy akarta eleinte legázolni, de hiába törte át az első sorokat, a török szerzetes-harcos nem menekült, hanem a soraiba törő lovasságot körülfolyta és rendszeren megsemmisítette. Így pusztult el az a pompás francia hadsereg, mely Zsigmond király segítségére sietett. Nikápolynál nátran belevágott a török gyalogságba: hirmondó is alig maradt belőle.

TAMÁS: Miért nem állítottak fel az európai államok szintén rendezett gyalogságot a török janicsárok ellen?

APA: Nehéz a régi szokást hirtelen megváltoztatni. De amikor látták, hogy a török gyalogság ellen állandó és kitűnően fegyverzett sereg van szükség, lassanként minden európai nemzet zsoldosokat is kezdett tartani. Mátyás fekete serege ilyen zsoldos hadsereg volt, de voltak zsoldosai Hunyadi Jánosnak is. A janicsárokhoz méltó gyalogságot azonban egyetlen európai nép

sem tudott kiállítani. Ezek gyermekkoruktól harcra voltak nevelve. Igen sok volt közülök a keresztény eredetű gyermek is: ezek a gyermekek a dulások, betörések alkalmával kerültek a török kezébe. Volt a törököknek kitűnő lovas-sága is, és a tábornok mindig sok rendetlen és fegyelmezetlen hadi nép követte. Ezek legnagyobb részét a leigázott népek állították ki.

TAMÁS: Hunyadi János kicsiny sereggel mégis nagy eredményeket tudott elérni.

APA: Hunyadinak kicsiny, de kitűnően felszerelt és nagyszerűen fegyelmezett hadserege volt. Aztán meg Hunyadi kitűnő vezér volt. Új fegyvernemeket is használt. Nehéz, vasas harci szekerekkel tört az ellenálló hadsorokra. Ez a fegyvernem a mai tankra emlékeztet. Dübörgő hangja, sebezhetetlen volta is megdöbbentette a szembenállókat Hunyadi — serege fegyelmeztettségére építve — hadicséleket is használt. Nándorfehérvár ostrománál például utat nyitott a

városra törő janicsároknak és a zeg-zugos utcákon szertefolyó, részekre bomló török gyalogságot megrohanja és megsemmisíti. S a nagy hadvezér mégis két csatát vesztett: Várnánál és Rigómezőn csaknem egész seregét elvesztette.

TAMÁS: Ha Hunyadi János élt volna, talán a mohácsi ütközetet nem vesztettük volna el. Mohácsnál nem volt jó vezér. A magyarok úgy harcoltak, mintha először ütköztek volna a törökökkel. Nekimentek a török seregeknek és át akarták törni rajta.

APA: Mohácsnál az ágyuk tették tönkre a magyar sereget. Ha a töröknek ágyúi nincsenek, talán az a gyönyörű páncélos lovashad le is gázolja a török derékhadat. De a mohácsi katasztrófa bekövetkezett volna később: az ország bomlófélben volt: a pártoskodás egy másik örvény felé sodorta volna a magyar nemzetet.

(Budapest.)

Veréb Jankó fürdik.

— Phü, de meleg van! — kiáltott fel Veréb Jankó egy rekkenő, forró meleg napon, amint egymagában ödögött, s mint rendesen, valami újabb csinyen törte buksi fejét. Egyszerre csak azon vette észre magát, hogy a nagyságos Döngölengi ur kertje mellett van, melynek szelid hajlású dombján kis patakoeska csörgedezett.

Mit kezdjek ezzel a patakoeskával. — szomrodott el Jankó, — hisz a térdemig sem ér? Amint tovább ment, mendegélt, nagyszerű fölfedezést tett. A patakoeska egyszerre csak véget ért, megállt egy helyben. Meg ám, mert el volt zárva s ezt a zárt Gorombási kertész bácsi csak időnkint nyitotta meg, amikor elegendő víz gyűlt össze. Akkor csak meg kellett eresztetni a csapot

s a víz csakugy zuhogott le egy széles, mély medencébe. Ebből a medencéből öntözhetette aztán Gorombási kertész bácsi a virágait.

— Hopp! Megvan! — kiáltott fel Jankó s már át is ugrott a kerítésen, egy pillanat, ott állt a medencében, a csapon egyet csavarintott s azzal — zuhi, zuhi, zuhogott a víz Jankóra.

— Jajj de jó, jajj de jó! — tüszkölt, ujjongott Jankó. — Ha most véletlenül erre járna egy királyfi, tudom, még az is megirigyelné tőlem ezt a pompás fürdőt.

Hiszen királyfi nem járt erre, de helyette erre vetődött Gorombási kertész bácsi, egy-ke-

tőre kiemelte Jankót a hajánál fogva, aztán szép szeliden a lába közé fogta Jankó fejét s még szelidebben megnadrágolta.

— No, még így sem jártam. — kesergett Jankó (dehogy nem!), amikor kikerült Gorombási kertész bácsi lába közül s nagy busan tovább ódalgott. De alig ódalgott egy hajításnyira, visszapillantott, hogy számárfület vessen Gorombási kertész bácsinak. S hát Uram, teremtöm, mit lát?

Gorombási kertész bácsi, miután alaposan elnápárgolta Jankót, így okoskodott:

— Nem is volt olyan ostoba az a kölyök. Hisz ez nagyszerű fürdő lehet. No, lám, nekem sohasem jutott eszembe, hogy megzuhanyóztassam vén csontjaimat. Persze, hogy Gorombási kertész bácsi nem sokáig habozott, egy-kettőre a zuhany alá állott.

— Ohó! — kiállt fel Jankó, — hát így vagyunk? Hiszen megállj, mindjárt megzuhanysz! —
— Ohó! — kiállt fel Jankó, — hát így vagyunk? Hiszen megállj, mindjárt megzuhanysz! —
— Ohó! — kiállt fel Jankó, — hát így vagyunk? Hiszen megállj, mindjárt megzuhanysz! —
— Ohó! — kiállt fel Jankó, — hát így vagyunk? Hiszen megállj, mindjárt megzuhanysz! —

A kis patakoeska mentén szépen ölbe volt rakva egy esómó fa. Nosza, Jankó egymásután dobálta a patakoeskába a szép gömbölyű fákat,

azok meg usztak, usztak szép csendesen, aztán egyszerre csak lezuhi-zuhi-zuhantak a Gorombási kertész bácsi fejére, nyakára, hátára.

— Ördögadta! Hát ez mi!? — ordított Gorombási kertész bácsi s rémulten ugrott ki a medencéből.

De már akkor két hajításnyira nyargalt Jankó s onnan kiabált vissza:

Jó volt-e a zuhany, vén pókróc!?

ELEK NAGYAPÓ

A háborusdi.

Írta: ŐSZ RÓZA.

A tavaszi nap sütött, sütött, mintha felakarta volna vidítani ezt a bánatos országot. Mert ez a kis történet, amit most el akarok mondani, a török világban esett meg, amikor minden nap újabb és újabb csapás zúdult az országra. Egy nap német, másnap török, s még mi minden a nagy adó mellé.

Az Eger alatti réten gyermekcsereg gyült össze. Tél apó nemrég ballagott el, lábuk még fehér volt, mert a tavalyi napsütés már lekopott, s még újat nem égetett rájuk a nap. Tele tüdővel szívták az istenadta jó levegőt, s hangos kacagásukra énekeltek a madarak.

— Fiuk, fiuk! Háborusdit játszunk! Ide, ide mind!

Egy kipirult arcú fiú kiáltotta ezt, akinek szürke nadrágjáról a törökösen tarka-barka folt is lógott már.

Kilenc kis mezitlábos magyar fiú vesszőparipára ült és odanyargalt a játékvezérhez. Még a szél is szégyenkezve ült el a nyomukba. Az arcukon kiült a jókedv és kíváncsi várakozással

néztek az indítványozó felé

— Mit játszunk, mit játszunk?

— Háborusdit!

— Jó, jó! Ki lesz a vezér?

— Török is lesz, magyar is lesz. Akit legyőzünk, annak a hátán az erdő széléig kell vinnie a győztest.

— Helyes! Helyes!

— Ti törökök lesztek. — mondták a későbbi jövőknek. — Mi a magyarok.

— Nem, én török nem leszek!

— De igen, ti lesztek a törökök, azok kell legyetek. A fák mögül rohantok reánk. — magyarázta József, az indítványozó.

— De én nem leszek török! — mondta Török András!

— Hisz a te neved is török, valósággal is az leszel!

Sulyos ökölepások feleltek erre. Kilenc magyar fiu összeverekedett azon, hogy ki legyen a török, ki legyen a magyar. A játék megbukott, s a vesszőparipákon tovább nyargaltak a fiúk, mert még játékból sem akartak ellenségei lenni a hazának. Meztelen fehér lábuk belesüppedt a szép hazai földbe.

A nap, aki látta, vidáman kacagott ezen és aranyba fűrésztötte kilenc kis magyar fiu fejét. (Egrestő.)

MI ÚJSÁG?

(—) A megrendszabályozott tüzhányó. A mai nagyfokú technikai fejlődés, a repülőgép és rádió korában már nem is meglepetés az a hír, amit az egyik londoni lap közöl. A lap nicaraguai tudósítója szerint az ottani Managua tüzhányó, mely évente többször működik, mindig szörnyű károkat okozott a környékbeli városok lakosságának. A tüzhányó kitörésekor elborította az egész környék ültetvényeit, tönkretette a termést és a kitöréssel egyidejűleg széjjelterjedő mérges gázok veszélyeztették az emberek életét is. A lakosság azonban nem akart elköltözni a veszedelmes vidékről, hanem a technika eszközeinek felhasználásával kitalálták, hogyan szabaduljanak meg az esztendőről esztendőre megismétlődő veszedelemtől, sőt hogyan hasznosítsák azt a maguk számára. A közelben fekvő városka közköltésen angol mérnököket hozatott és megbizta, hogy valahogyan fekezzék meg a veszedelmes tüzhányót, melynek kráteréből (tölcséréből) állandóan ömlik a forró gáz és annak követ-

keztében beálló hőmérséklet-változás is káros hatással van a tüzhányó környékén fekvő ültetvényekre és a lakosság egészségére is. A mérnökök most kupot építenek a tüzhányó tölcsérére és egy elmés szerkezettel olyan módon vezetik el a mérges gázokat a levegőbe, hogy az a magasban oszlik szét és így teljesen ártalmatlan. Egy másik szerkezet a gáz egyrészét megtisztítja a mérges anyagoktól és levezeti a tüzhányó alá, ahol azt gépek hajtására fogják felhasználni. És hogy a munkájuk egészen tökéletes legyen, a tüzhányó oldalába egy csatornát építettek, amelyen a kiömlő láva minden veszedelem nélkül ömlik le egy ember nem lakta, elhagyott völgybe.

Julius havi rejtvények megfejtése:

27. szám. Verses rejtvény: Hólabda. Kockarejtvény: Lajos. Kakuk, Eszünk, Virág, Cérna. Számrejtvény: Őcsike nadselű gondolatai. Név-rejtvény: Nagy Sándor.

28. szám. Pontrejtvény: Shakespeare. Szó-rejtvény: Holnapután. Pótlórejtvény: Ocskay László. Számrejtvény: Csak egy kis lány van a világon.

29. szám. Név-rejtvény: Máramarossziget. Létrarejtvény: Egy-két fehéren nem orsoda. Találos kérdés: Kocsi. Pontrejtvény: Pósa Lajos.

30 szám. Pótlórejtvény: Kazinczy Ferenc. Betűrejtvények: Ötlet. Jókai Mór. Vonalrejtvény: Petőfi Sándor. Név-rejtvény: Molnár Ferenc. Pótlórejtvény: Dobó István. Csigarejtvény: Isten a jókat szereti.

Megfejtették:

Góger Lajos, Katona Ilonka, Benkő Lajos, Szőke Juci, Benkő Lajos, Szőke Jóska, ifj. Szakács István, Király Lili és Évi, Markovits Edith és Dusi, Tibor István, Benedek Edith, Martin Zselma, Földes Imre, Székely György, Beretzky András, Zelig Endre, Barv Böske, Judovics Miklós, Csönka Irénke, Hajdu Margit, Baba és Ducika, Vadai Béluska és Ilke, Weinberger Duci, Weinberger Magda, Árvay Gábor, Árvay Klára, Kilyényi László, Serester Anna, Kálló Vilma, Zelig Endre, Dénes Erzsike, Tolesvay Erzsébet, Heller Olga, Hermann Lili és Tibor, Tolesvay László, Dubb Árpád, Keserő Flóra és Irénke, Boér István, Benkő Lajos, Máthé Borena, Dominits László, Klinger Icu, Rein Gyula, Csorba Pál és Laci, Schönberger Pál, Szabó Ákos és Őcsike, Novák Ilus, Perl Lécsi, Kovács Piroška, Kató és János, Muzsi Márta, Szentpétery Elemér, Endre, Gyula és Ernő, Bálint Jucika, Bocsanzy Margit, Némegy Lonci, Fritsch Ferenc, Kemény Anci, Vadai Béluska, Pataky Pál, Máthé Borena, Molnár Ibolyka, Zsembera Rudolf és Nándor, Kilyényi László, Spák Etus, Weisz Ernőke, Ferency Jolánka és Ottó, Institoris Márta, Fogarasy Gi-

zella, Nagy Lali és Sárka, Morvay György és Pál, Horváth Ilonka, Vaday Béluska, Kovrig Testvérek, Csörgöffy Tibor, Dominits Mimi, László Béla, Emmer Testvérek, Onák Rózsika, Horváth Sarolta, Heller Olga, Lukács Laci, Vrabel Jenőke, Schönheim Béla, Bocsanzy Margit, Vinkler Bözsike, Gábor Babi, Pollák Évi és Imre, Sárga József, Viktor Ilonka.

A megfélézők közt tizenhat könyvet sorsoltunk ki, s Tökmag király öfelsége Elek nagyapó kalapjából a következők nevét húzta ki: Vaday Béluska, Élesd, Emmer Testvérek, Temesvár, Heller Olga, Arad, Fogarasy Gizella, Torda, Spák Etus, Déva, Molnár Ipolyka, Szászváros, Viktor Ilonka, Simeria, Pataky Pál, Buzásbo-csárd, Máthé Borcsa, Marosvásárhely, Bálint Lucika, Székelyudvarhely, Némedy Lonci, Lipova, Fritsch Ferenc, Kolozsvár, Dénes Erzsike, Segesvár, Majos Erzsébet, Beregszász, Weisz Ernőke, Petroszény, Sárga József, Szatmár.

Elek nagyapó üzeni:

— **Zápori László, Karánsebes.** A tavalyi és tavalyelőtti beszámoló pályázatról lekéstél, most azonban elsőnek érkezéted be, s jelezhetem, hogy igen szépen irtad meg nyári élményeidet. Szereztél előfizetést is és én a pénzt továbbítottam is a kiadóhivatalnak, amely eddig bizonnal megküldte ezért a jutalomkönyvet. Szüleidnek tolmácsold meleg üdvözlőmet. — **Vaday Béluska, Élesd.** Nagy örömmel olvasgatom a meséimet, a verseket könyv nélkül is megtanultad, s nagy az örömed, amikor a postás hozza neked a Cimborát. Én is örvendtettem a levelednek, s remélem, gyakran lesz részem hasonló örömben. — **Kemény Anci, Szabadka.** Isten segítségével sikerült letenned a vizsgát a gimnázium második osztályából, a szünidőben meg németül tanultál és szorgalmasan zongoráztál, de bizonyára juttattál időt a játszásra is. Sári nővérednek, aki Budapesten kitűnő eredménnyel tette le az érettségit, külön levélben válaszoltam. Remélem, meg is kapta. A beszámolódat várom, a könyv, amelyet nyertél, nyilván a postán kallódott el. — **Kálló Vilma, Szilágysomlyó.** A Cimborában jelzett gőzhajót tojáshejéből te is megcsináltad és az sikerült is, de sajnáltál nagy lyukat furni a tojáshejre s emiatt hamarosan szétrobbant a kazán, vagyis a tojás. De mért sajnáltál nagy lyukat furni? Szondy György regényének méltán örvendhetsz, mert nemcsak sok vidám órát szerez neked, de sokat is tanulsz belőle. Azt igen helyesen teszed, hogy estefelől minden nap irsz egy oldalt a füzetedben, mert gyakorolni akarod magadat az írásban. Vajha, minden olvasótársad követné a példádát. Az adoma sorra kerül.

Fritsch Ferenc, Kolozsvár. Amiótt nem irtál oly sokáig, mert az Iparos Egylet könyvtárából kivettél egy vastag könyvet s büntetést kell fizetned, ha idejében vissza nem viszed. Így igazán megbocsátható, hogy nem irtál, s helyesen tetted, hogy a nyári vakációt olvasásra is használtad. De lám, jutott időd levélírára is, sőt rejtvényt is szerkesztettél, amely sorra kerül. — **Szondy György, Debrecen.** Megkaptam mind a négy rajzodat és sokáig elgyönyörködtem bennük, mert úgy látszik, tehetséged van a rajzolásra, s ha így fejlődöl tovább, éppoly kiváló festő lehet belőled, mint amilyen kiváló író az édesapád. Elvárom a beszámolódat is, mert ha Sárospatakon nyaraltál, onnan sok érdekeset írhatasz. — **Illyés Elemér, Torja, Háromszékmező.** Örvendek, hogy jól sikerült a vizsgád és egy szép jutalomkönyvet is kaptál, amelynek címe: Székelyföld és székely nagyjaink. Ha voltál Tusnádon s kirándultál a Szent Anna tavához is, akkor lesz, miről beszámolj. Számoltartom az íreteredet, hogy ezután még gyakrabban irsz levelet s még előfizetést is szerzel a Cimborának, amelynek megérkezése mindig ünnepnap neked s melyet szüleid is szeretettel olvasnak. — **Jerzsák Izabella, és Anna, Bihar.** Megkaptam a Püspökfürdőről küldött képes levelezőlapodat. Magam is töltöttem néhány órát ott a tavalyi nyáron. Ha jól sejttem, hosszabb ideig voltatok ott, s így remélem, ottani élményeitekről beszámoltok. — **Szentpétery Gyula, Szilágysomlyó.** Most kapom tőled az első levelet, amelyben bejelentetted, hogy jövőre Zilahon fogsz tanulni, de ott sem felejtél el Nagyapót, onnan is fogsz írni. Hát csak irjál, mennél többször, mégpedig valamivel nagyobb betűvel, nehogy elaprósodjék az írásod. — **Szentpétery Endre, Szilágysomlyó.** Azzal kezd a leveledet, hogy illik levelet írnod már neked is. Amint leveledből látom, hasznosan töltöttétek a nyári vakációt, színházat csináltatok, ott összegyűlt 32 lei s azzal a pénzzel elmentetek a moziba. Te is a zilahi kollégiumba mégy jövőre, ahol szerinted egy kicsit rosszabb lesz, mert nem lesznek ott a szüleid, de gondoldj arra, hogy szorgalmas tanulás mellett gyorsan repül az idő s egyszerre csak azon veszed észre magadat, otthon vagy a szülei házában. A beszámolódat elvárom, a rejtvényed sorra kerül. Az előfizetőgyűjtésért kapott jutalmat a kiadóba cseréli, csak küldjétek vissza. — **Szentpétery Ernő, Szilágysomlyó.** Névrejtvényed sorra kerül. — **Szentpétery Elemér, Szilágysomlyó.** Nagyszerűen kitétetek magatokért: ezuttal nem csak te irtál levelet, hanem mind a három öcséd. Örömmel látom, hogy a nyarat nemcsak játékkal töltöttétek, de komoly tanulással is, s Apuka különösen a magyar nyelvet „szorított-

ta, Irod. hogy Zilahon, jul. 31.-én havas eső volt. Nyilván ennek a hidegét éreztük itt mi, Kisbácsonban. Számrejtvényed sorra kerül. — **Muzsi Márta, Zsobok, Kolozsmegye.** Most találkozik először neveddel, levelet is várok tőled, nemesak megfejtést. — **Kovácsi Piroska, Kató és János, Nagyenyed.** Irtam a kiadóbácsinak, hogy pótolja a nyert könyvet. — **Viola Anna, Székelykeresztúr.** Igéred, hogy ezután többször fogsz írni, hogy az írásod még jobban javuljon. Ezt igen helyesen teszed, mert máris láthatóan szépül az írásod, s rövid idő múlva gyönyörűség lesz látni a te írásodat. Remélem, a testvéreid már mind jobban vannak, tőled pedig elvárom, hogy beszámolj a nyári vakációról. Lesz mit írnod, ha Udvarhelyen is voltál. — **Perl Lészi, Máramarossziget.** Szomorú volt a vakációd, mert beteg voltál, vizsgáznai sem vizsgázhattál a betegség miatt. Remélem, hogy az üzenetemet már jó egészségben talált, s rendszeren járhat az iskolába. Ha nehezedre esik az írás, amíg egészen rendbe nem jössz, csak röviden írd. **Katona Ilonka, Nagyenyed.** Ha nem kaptad még meg a Cimborában hirdetett hat könyvet, érdeklődjél egyenesen a Szabadsajtónál. Szatmáron, mert az hirdette a könyveket. Nemesak te kívánod, hogy Ilona nevű tarsaidat s az Ilona nevű mamákat az Isten éltesse sokáig, hanem én is szívből kívánom. Azt az íci-pici rajzot, ugy-e másoltad? — **Labud Antal és Józsi, Zalatna.** Ha Zalatnán nyaraltatok és sokat rándultatok ki a hegyek közé, bizony, el is várom tőletek, hogy erről beszámoljatok. — **Halász Mancsi, Zágón.** Megnézted Mikes Kelemen szülőházának a fundamentumát s képzelem, még ezen kívül sok szépet és érdekeset láttál Zágónban és környékén. Anyukádnak és Nénidnek tolmácsold viszont üdvözléteket. — **Novák Ilus, Eleds.** Irtam a kiadóbácsinak, hogy ezután a te nevedre küldje az újságot. — **Varga Elemér, Zalán, Háromszék-megye.** A parajdi kirándulásról szóló beszámolót megkaptam, majd jönni fog. — **Schönberger Pál, Székelyudvarhely.** Kolozsvárról költöztétek Udvarhelyre, s örömmel látom, hogy jól telik az időd abban a városban, melyhez engem oly kedves emlékek fűznek. Anyukád, mert jól vizsgáztál le a harmadik osztályból, megrendelte a Cimborát, s remélem, ezután is kiérdemled ezt szorgalmas tanulásoddal. Mondanom se kell, hogy szeretettel látlak unokáim seregében s épenséggel nem haragszom, ha nyelvtani hibákat találók a leveledben. Minthogy a vakáció alatt magyarul is tanultál, ha még ezenfelül szorgalmasan is írsz Nagyapónak, az írásod minden tekintetben meg fog javulni. — **Szabó Ákos, Csucs.** Minthogy a levélírás napján és általában az egész héten jól viselted magadat, édesanyád megengedte, hogy levelet írjal Nagyapónak. Szinte bizonyos vagyok abban, hogy

ezután sűrűn kapok tőled levelet, ami azt fogja jelenteni, hogy mindig jól viselted magadat, Persze, nem csak te, hanem Őcsi is. —

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a hónap 10-ik napja.

Számrejtvény.

Beküldte: BÁTIS BERCI.

- 1, 2. A rossz ellentéte.
- 8, 7, 3, 4. Ravasz állat.
6. 5. Személyes névmás.

1-8 Egy híres magyar író neve.

Pótlórejtvény.

Beküldte: HALÁSZ MARCI.

Mózes
— ma
— edd
— elemér
— ima
— alap

— eső
— Jaci
— Erdő
— Miksa
— Este
— Nap

CIMBORA

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Szerkesztőség:

Bajánii-Mici (Kisbácson) u. p. Bajánii-Mare (Nagybácson) jud. Treiscaune (Háromszék-megye). E címre küldendők a „Cimbora” részére szánt kéziratok, az Elek Nagyapóhoz írott levelek és rejtvénymegfejtések.

Kiadóhivatal:

Satu-Mare (Szatmár) Str. Mircea cel Mare 3.

A kiadóhivatalhoz küldendők a „Cimbora” előfizetési bejelentései és díjai.

Előfizetési díjak:

Romániában évi 400 lei, negyedévenként 100 lei.
Csehszlovákiában évi 80 csechkorona, negyedévenként 20 csechkorona.
Magyarországon évi 144.000 magyar korona, negyedévenként 36.000 magyar korona.
Ausztriában évi 112.000 osztrák korona, negyedévenként 28.000 osztrák korona.
Jugoszláviában évi 200. negyedévenként 50 dinár.
Laptulajdonos: Szabadsajtó-könyvnyomda és Lapkiadó Rt.
Felelős szerkesztő: Dénes Sándor.

Mire feltápáskodott, ott állt előtte az igazgató ur.
— Ébredjen, Bundás bácsi! — szólt nyájasan. —
Vendégeket hoztam, remélem, szívesen látja őket!

Bundás koma megdörzsölte a szeméit. Nem álmodik? Jól lát csakugyan? Hisz' ez a daliás turista Barlanghy Balambér! Es ki az a selyemruhás, köröm (de mekkora köröm!) cipős kislány ott mellette?

— Édes apám! Hát nem ismer meg?! — sikoltotta a kislány és odaborult a jó öreg széles mellére.

Szólni sem tudott Bundás apó a meghiúsultságtól.

— Brum, brum, brum! — sóhajtozott. — Te vagy az, csakugyan te vagy az, drága kiesi lányom! Óh, óh, esalfa tündér, tűnő délibáb, szép, ragyogó álom, el ne hagyj!

Nagy könnyesepppek hullottak az öreg szeméből, szivetrázóan zokogott Lenkieze. Nem maradt ott szárazon senkinek a szeme. Még az igazgató ur finom vázszonzsebkendője is elázott a sok könnytől, hát még a jó Szemes Tóbiás nagy, kockás zsebbevalója.

Csakhamar az egész állatkertben elterjedt a híre, hogy micsoda vendégek érkeztek Bundás apóhoz. Baby elefánt azonnal összehívta az állatzenekart, amelyiknek ő volt a trombitása. Farkas bátya a vadászkürtöt fujta, jégfalvi és sarkkörti Jeges Orbán báró a bombardót, Vad Kándar volt a bögös, Gólya bácsi a kisdobos. Gyönyörű hangversenyt rendeztek nagy hirtelen a boldog öreg Bundás tiszteletére.

Ófelsége, az Oroszlán, személyesen ordította át legmelegebb szerencsekívánatait. Mikor pedig leszállt az éjszaka, s az állatkert látogatói eltávoztak, az igazgató ur nagy estélyt rendezett Ófelsége barlangjában. Tizenkét asztalnál terítették a vendégeknek, harminc ló, száztizenkét házinyul, tíz mázsa széna, egy szekér vadgesztenye fogyott el a lakomán.

Vacsora után rázendített a zenekar s a vendégsegreg táncra perdült. Táncolt ott, aki csak mozgatni tudta kezét-lábát, akarom mondani, mancsát és tányértalpát. Oroszlánné Ófelsége az igazgató ural ropta az első táncot, a bájós barlangi tiúndért pedig Szemes doktor kérte fel, amikor felharsant az állatbálok régi jó nótája:

„Zöldre van a, zöldre van a rácsos kapu festve.“

Bundás apó is el tityegett-tötyögött egy lassut Tigris hercegnével, hanem azután csak szemlélője ma-

— Medvebőrben járok én, csak a ruhám emberi! — felelt Balambér. — Én vagyok a híres keeskevadász és elefántlovag, a hős tarándszarvasölő, doktor Barlanghy Balambér!

Hopp! A francia rokon felugrott és visszairamodott a barlang sötétjébe.

— Jaj! utánnam ne jöjjön! Meghalok szégyentemben! — kiáltotta vissza, — csodák csodája — nem medve-nyelven, hanem magyarul. Ezen az urfi is elbámult.

— Mi az ördög, hát a francia medvék is magyarul beszélnek?

Azután ezt kérdezte:

— Hát kihez van szerencsém tulajdonképpen?

— Ó, Balambér, hát nem ismer meg? — felelt a rokon és mosolyogva dugta ki egy szikla mellől a buksiját. — Én vagyok a kis Lenke!

Balambér összeacsapta volna két kacsóját, ha nincs a mancsában a lámpa.

— A kis Idétlenke! Bundás szomszéd kislánya! Teremtöm, hogy megnőtt, milyen szép kisasszony lett belőle!

Idétlenke lesütötte a szemét.

— Jaj, Balambér, most nem Idétlenke vagyok, hanem Meztelenke! Elsülyedek, hogy ilyen öltözetlenül látott!

— Drága kis Lenke, hiszen gyermekkorunkban senki sem viseltünk más ruhát, csak a mi rajtunk volt mindig: a szőrbundát. Emlékszik, mennyit epréztünk együtt?

— Jaj, ne is beszéljen azokról a boldog időkről, kedves Balambér! Mindjárt sírok, ha rágondolok ma nagy nyomoruságomban! — És Lenke diónyi könnyeket mázolt szét barna ábrázatán.

— Ne sirjon Lencike! — vigasztalta az urfi. Inkább örüljünk, hogy újra találkoztunk. Most már ne féljen senkitől, semmitől, csak bizza rám magát.

— Én rajtam maga sem segíthet, Balambér. Ha kilépek a barlangból, agyonlőnek, vagy elfognak. Soha, soha sem látom többé szegény vén apámat!

— Fogadjunk, hogy látja! Akit doktor Barlanghy Balambér védelmez, azt senki sem meri bántani! hen-

cegett Balambér. Látja milyen szerencsénk van: tegnap vettem a Kati szakácsnénak egy gyönyörű selyemruhát Lionba. Itt van a hátizsákomban. Ide teszem erre a sziklára, aztán hátat fordítok, míg maga felöltözik. Odakünn vár az autó, estére pedig már repülőgépen szállunk, repülünk Magyarország felé! Törölje csak meg azokat a szép szeméit, aztán öltözés közben mesélje el, hogyan került ide?

Ilyen finoman, ilyen előkelően is tudott beszélni ez az urfi. Mégsem egészen hiába járt ökelme a bocs-iskolába!

Hanem meg kell adni, hogy Idétlenke sem maradt el mögötte. Míg felöltötte a Kati szakácsnénak szánt pompás selyemruhát, egyre pergett a nyelvecskéje.

— Jaj, kedves Balambér, olyan régen nem láttam magát, hogy azt sem tudom, hol kezdjem a mesémet. Arra talán emlékszik még, mikor apus állati tisztviselő lett és mindnyájan felköltöztünk Budapestre?

— Hogyne emlékezném! — bólintott az urfi. (Nagy vasketrecben, puskás vadászok kíséretében költözött a jeles család!)

— Hát odafenn az állatkertben elég jól ment a sorunk. Engem iskolába adtak, megtanultam zongorázni, kerékpározni, lovagolni. A divatos táncokat oly szépen jártam, hogy őfelsége, az oroszlán, aki nagy jóakarója volt Apusnak, már arra gondolt, hogy bejuttat az Operaházba táncosnőnek. Nagy öröm volt ez, de sajnós, a bánat sem kimélt meg bennünket. Drága, jó anyám nem bírta elfeledni régi otthonunkat. Egyre visszavágyott elhagyott hegyeink közé, a susogó, zöld erdőbe, esacsogó patak partjára. Mindig busult, mindig hullott a könnye, elhomályosodtak jóságos barna szemei és egy borongós őszi napon itt hagyott bennünket örökre . . .

(Ugye, Lencike is tudott válogatott szavakkal beszélni? Ugye, meglátszott rajta, hogy a fővárosban nevelkedett?)

— Szegény apukám majd utánna pusztult bánatában. Hiába vigasztaltam, hiába jártam a kedvébe, hiába deritgették Tigris herceg, meg maga Ófelsége is. Csak nagynehezen törődött bele a változhatatlanba.

Akkor meg új csapás szakadt reánk. Az állatkert igazgatója eladott!

— Ejnye, hogy a kakas csipje meg! — kiáltott fel

IX.

Bundás bácsi szokott délutáni álmát szunyokalta állatkerti barlangja előtt.

— De unalmas ez a vén medve! — mondták a járókelők. — Mindig csak alszik!

Nem tudták, milyen szomorú gondolatok járnak a felszemmel szendergő öreg tányértalpu fejében. Régi otthona jutott az eszébe, a zizegő erdő, aminek minden levélkéje aranyruhát ölt ilyenkor. Éjszakánkint vadludak vonulnak el fölötte messzehangzó gágogással. Ott voltam én igazán boldog! — sóhajtja Bundás apó. — Vajjon meglátom-e még valaha régi hajlékomat, domboldali szép kis házamat, ahol szegény jó feleségem süttötte-főzte az ebédemet, drága kicsi lányom dirmegett, dörmögött a fülemben! Hol járhat vajjon, mi lett belőle. Hiába kérdek a szellőcskét, nem mond hirt róla; hallgatnak a nagy fehér felhők, ha hozzájuk fordulok. Feske, gólya sem tud róla semmit! Hej, öreg kecsonyatalpu, vén bundás, nem hoz már neked örömet semmi, de semmi!

Nagyot fujt, nagyot brummogott Bundás apó és nyögve fordult a másik oldalára. Nem törődött avval a vígan kiáltozó társasággal, amelyik ép' most lépett ki az igazgató ur irodájából és egyenesen az ő barlangja felé tartott.

— Csak mulassatok, ti boldogok! — dörmögött kesernyésen. — Én is tudtam valaha, mi a boldogság! Csalfa tündér, tűnő délibáb, ne bigyjetek neki.

— Éljen! Éljen! — hangzott most a barlang előtt. — Éljen a hős kecskevadász! Éljen a bájos barlangi tündér! Éljen a derék, jó Bundás apó!

— Mi lehet az! — nézett az öreg. — Miért éljeneznek?

a szökött tovajoknak? — és összeesattogtatta a fogait, kimeresztette a körmeit.

Sakál ur kinosan nyöszörgött, nem mert az urfi szeme közé nézni.

— Szereneséje, hogy hölgy is van velünk! folytatta a rettenetes kecskevadász és légi doktor. — Neki köszönje, hogy az adományomat majd csak régi otthonában, az állatkertben adom át uraságodnak!

— Helyes, ezt már szeretem, Barlanghy uram! — szólt Szemes Tóbiás. — Ne verekedjünk! Legalább itt a felhők közelében legyünk békességben. Nézze inkább, milyen gyönyörűen nyugszik ott messze a nap!

Mindnyájan kitekintettek. A távoli hegyek ragyogó tüzfényben égtek, lenn a zöld erdőkre lilaszínű árnyék borult. Fölöttük felhőtlenül kéklett a tiszta égbolt s a hanyatló nap utolsó sugarai arany porral hintettek be odalenn és idefenn mindent. A repülőgép óriás hóféhér madárként szállott a tündöklő magasságban.

Balambér. — Bizonyára látta, milyen szép eladó lány lett magából!

Lenkicze nagyot sóhajtott.

— Maga csak tréfál, Balambér! Pedig ez nagyon-nagyon szomorú dolog! Az az állatkereskedő, aki megvett, hamarosan elszerződött egy cirkuszhoz. Ország-világot bejártam a cirkuszosokkal. Mondhatom, nagy hírem volt mindenfelé. „Miss Lenke, a bájos barlangi tündér“ ez volt a nevem, így hirdették a fellépéseimet az óriási, tarka plakátokon.

Hanem, tudja, én is olyan érzősziű vagyok, mint szegény jó anyám volt, nyugodjon békében! Akármerre jártam, akármennyi tapsot, almát, mézet, cifra ruhát kaptam, mégis csak visszavágytam szép Magyarországra. Elhatároztam, hogy bucsut veszek a komédiásélettől. Tegnapelőtt éjszaka nyitva felejtették a ketrecemet. Itt a pillanat! — gondoltam boldogan és kisorsrantam a ketrecből, otthagytam a cirkuszos sátrat s ide bujdosom, gondolkozni, miképen juthatnék haza!

— Tegnap előtt óta bujdosik itt, kis Lenke? Hiszen akkor rettentő éhes lehet! — vélte Balambér. — Vagy talált utközben valami enivalót?

Egy szürke ló legelészett itt a barlang előtt tegnap. — szólt szerényen Lenke.

— Egy szürke ló? — nevetett az urfi. — Az volt a pecsényéje? Derék dolog, mondhatom! Büszke vagyok az olyan kis lányokra, akik egy lovat le tudnak ütni!

Ruhasukagást hallott a háta mögött s pillanat múlva bájos meghajlással eléje pendült a barlangi tündér!

— Ettyem-pettyem, ej be esinos baba! — csettintett Balambér. — Tudom, elbámul Szemes doktor, ha meglátja!

— Jaj, Balambér, de valamit elfelejtett ide adni! Hol maradtak a cipők?

— Újjé, az bizony igaz! Ejnye, ejnye, hogy eszembe nem jutott Lionban! Nem vettem cipőcskéket a ruháskához!

Lenkicze majd sirva fakadt.

— Oh, oh, oh, most hogy nézek ki, selyemruhában, meztláb! Legalább a körmőcskéimet levagdaltam volna!

Mit volt mit tenni, csak elindultak meztlábbon is. Én ugyan meg sem próbálom leirni Szemes doktor

meglepetését, mikor a barlangból egy kisasszony buk-
kant elő Balambér nyomában! Jó időbe telt, míg meg-
értette, ki légyen ez a kisasszony s miként került a bar-
langba.

— Hanem akkor jó lesz sietnünk, mert Sakál ur
fellármázza a falut, hozza a vadászokat a medve ellen!
— szolt aztán.

Az ifjú elámult.

— Hát csakugyan itt van Sakál ur? Mégsem ál-
modtam, hogy őt látom? Hej, csak kerüljön még egy-
szer a kezembe, megemlegeti Barlanghy Balambér
manesait!

Felültek az automobilba s elindultak falu felé.

Ebben a pillanatban nagy embertömeg bukkant elő
az uton. Sakál ur vezette őket, az emberek ásóval, ka-
pával, puskával jöttek, hogy a medvét megöljék.

Mikor Sakál ur meglátta az automobilban ülőket,
nagyot kiáltott:

— Ott megy a medve! Egyik medve viszi a mási-
kat! Fogjuk meg, emberek!

Az emberek csodálkozva néztek Sakál urra. Nem
akarták hinni, hogy azok az embernek látszó valakik
medvék legyenek! Az automobil jó messzire pöfögött
már, mire rászánták magukat az üldözésre.

A vendéglő udvarán utrakészen állott a repülőgép,
mikor Balambérék hazaérkeztek.

— Indulhatunk? — kérdezte a repülőgépes ur.

— Pedig mentől előbb! — felelt Szemes doktor. —

— Ha nem veszi zokon uraságod, ez a hölgy is ve-
lünk fog jönni! Bundás Lenczike kisasszony, Bar-
langhy ur gyermekkori ismerőse.

Az idegen ur meghajlott a medvetündér előtt, aki
hiába igyekezett mezitlábcskáit elrejtteni. A lioni pom-
pás selyemruha csak térdig ért s az idegen ur furesán
pislogott a barna bundás, nagy körmű lábcskákra.

— Szegény kis Lenczike elvesztette a cipőjét a he-
gyek között, — sietett Balambér a piruló kis lány segít-
ségére.

— Elhiszem — gondolta a repülőgép-vezető. — A
körmeit azért levághatta volna a kisasszony!

Hamar előhozták az utitáskákat, elhelyezkedtek a
repülőgépben s a vezető megindította a motort. Brrr,
brrr, siketítő lármaival bugott a légesavar, a gép már-

már nekilódult, mikor lihegve, kiabálva tódultak be az
udvarra Sakál ur emberei.

Sakál ur azonnal észrevette, hogy szökni készül-
nek üldözőttei.

Odarohant a géphez és megragadta az egyik szár-
nyát.

— Szöknek, emberek! Megszöknek a medvék! Fog-
ják meg a gépet!

Mielőtt azonban az emberek odaérkeztek volna, a
gép a levegőbe emelkedett.

Sakál ur ordítva csüggött a szárnyán.

Jaj, jaj! Alljanak meg azonnal! Segítség!

A gép azonban egyre magasabban járt.

Odalenn a vendéglő udvarán száj tátva néztek után-
na Sakál ur emberei. Egyik lekapta válláról a puskát
és a repülőgép után lőtt.

— Ne lőjjenek, jaj, ne lőjjenek! — üvöltött a szár-
nyon lengedező üldöző. — Jaj, kilukasztották a bőro-
met!

Csak néhány sörétszem ért fel a magasba, azok is
Sakál ur becses bundáját találták.

A vendéglő kis pontcsekává zsugorodott össze,
messze hegyek, távol mezők tárultak a bennülők szeme
elő. A gép kanyarodott és egyenes irányt vett Napkelet
felé.

Balambér kaján örömmel dörzsölgette össze a
manesait

— Kedves Sakál ur, mit ad, ha besegitem ide közé-
bünk! — kérdezte mosolyogva üldözőjét.

Sakál ur már csak félkézzel tartotta magát a szár-
nyon.

— Minden vagyonom az öné! — suttozta halálra
váltan. — Mentsen meg, mert azonnal lezuhanok!

— A vagyona nem kell — dörmögött megvetően az
urfi. — Ha csak ezt tudja adni, tartsa meg. Inkább én
adok önnek valamit, hm! Jó lesz?

Sakál ur csak a fejével intett: jaj, nagyon jó lesz,
csak vegyék már be, mert mindjárt leszakad a szárny-
ról, mint az érett gyümölcs a fáról.

Balambér kihajlott az ajtón, megragadta a nyom-
rultat és berántotta az utas fülkébe. Elnyult szegény
Sakál Tihamér, alig pihegett, alig szuszogott.

Mikor kissé magához tért, Balambér azt kérdezte:

— Tudja-e uraságod, mit ad Barlanghy Balambér